

Anne Frank Stichting

Jaarverslag 2018

De Anne Frank Stichting is een onafhankelijke organisatie die de plek beheert waar Anne Frank tijdens de Tweede Wereldoorlog was ondergedoken en waar zij haar dagboek schreef. De Stichting brengt haar levensverhaal wereldwijd onder de aandacht, ter bezinning op de gevaren van antisemitisme, racisme en discriminatie, en het belang van vrijheid, gelijke rechten en democratie.

Het complete verslag: <https://www.annefrank.org/nl/over-ons/jaarverslag-2018/>

ne F

van Anne, het Ac

k

t verhaal

Voorwoord

Op 22 november 2018 presenteren we het vernieuwde Anne Frank Huis, nadat we in het najaar de laatste hand aan de museale vernieuwing leggen. Het is een ingetogen en mooie opening, in aanwezigheid van Z.M. Koning Willem-Alexander.

De interesse voor een bezoek aan het Anne Frank Huis is onverminderd groot. Dat verheugt ons en stemt ons hoopvol. De helft van onze bezoekers is jonger dan 30 jaar. Vooral voor deze jonge bezoekers hebben we in de nieuwe museale opstelling gekozen voor een chronologische opzet met meer context, waarbij de geschiedenis van de familie Frank een venster vormt op de geschiedenis van de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog. Indringend zijn en blijven de lege ruimtes in het Achterhuis, waaraan we niets veranderd hebben. Vanuit het lichte voorhuis betreed je via de boekenkast het donkere Achterhuis: de feitelijke onderduikplek, de lege ruimtes, die symbolisch zijn voor het verdwijnen van de onderduikers.

Tot ons verdriet overlijdt op 20 oktober 2018 Wim Kok op 80-jarige leeftijd. Van 2004 tot en met 2016 was hij voorzitter van onze Raad van Toezicht. Wim Kok was een even bedachtzame als krachtige voorzitter, die de missie van de Stichting zeer was toegedaan. Na zijn voorzitterschap bleef hij betrokken bij onze educatieve activiteiten. Zo was hij eind 2017 bij de première van de theatervoorstelling *Back to Back* op het Zuiderzee College in Zaandam, waar hij met de acteurs, docenten en scholieren sprak over de thema's van de voorstelling: identiteit en discriminatie. Wij herdenken Wim Kok met groot respect en dankbaarheid.

De huidige tijd, waarin polarisatie en extremisme toenemen, vraagt om reflectie en respons. Als Stichting willen wij hieraan met onze educatieve activiteiten bijdragen. Samenwerkingsverbanden met scholen, politie, voetbalclubs en andere partners versterken onze missie en ons bereik. Inspirerend zijn de jongeren van het (internationale) Anne Frank netwerk die het belang van vrijheid, gelijke rechten en democratie in hun directe omgeving uitdragen. Het levensverhaal van Anne Frank vormt daarbij altijd de basis.

Meer over onze museale en educatieve activiteiten in 2018 leest u in dit jaarverslag. We bedanken u van harte voor uw betrokkenheid en steun bij de activiteiten van de Anne Frank Stichting en hopen dat we ook in de komende jaren op uw steun mogen blijven rekenen.

Ronald Leopold
algemeen directeur

Amsterdam, april 2019

Welkom, het Anne Frank Huis is vernieuwd

Na twee jaar vernieuwingswerkzaamheden is het Anne Frank Huis klaar voor een nieuwe generatie bezoekers. Op 22 november opent Z.M. Koning Willem-Alexander het vernieuwde museum.

Meer context

De interesse in het levensverhaal van Anne Frank is onverminderd groot. Veel van onze bezoekers zijn jonger dan 25 jaar en komen uit landen buiten Europa. Het is daarom belangrijk om in het Anne Frank Huis dieper in te gaan op de historische context en de achtergronden van het levensverhaal van Anne Frank. De bezoekersaantallen zijn de afgelopen jaren aanzienlijk gegroeid. Jaarlijks ontvangen we meer dan 1,2 miljoen bezoekers. Daarom zijn ook onze publieksvoorzieningen uitgebreid en vernieuwd.

De tentoonstellingsruimtes zijn bewust niet helemaal vol gestopt met foto's en collectiestukken. De leegte die je voelt als je door het pand loopt, is onderdeel van de ervaring die je als bezoeker hebt. Die leegte is symbolisch voor het verdwijnen van de onderduikers.

Ronald Leopold,
algemeen directeur Anne Frank Stichting

Authentieke karakter

Mede dankzij de extra bijdrage van €10.000 van de BankGiro Loterij hebben we de museale route kunnen aanpassen en een nieuwe entree, garderobe en educatieve ruimte kunnen realiseren. In het museum geven we meer informatie over de Jodenvervolging in Nederland. Ook vertellen we meer over het leven van Anne Frank, de andere onderduikers in het Achterhuis en hun helpers. We bieden een audiotour in negen talen; bezoekers kunnen in hun eigen taal de onderduikgeschiedenis tot zich nemen. Het authentieke karakter van het huis is bewaard gebleven; de ervaring en betekenis staan voorop.

Het feit dat wij nu een garderobe hebben lijkt niet zo spectaculair, maar feit is dat wij 1,2 miljoen bezoekers per jaar tot voor kort vroegen hun jas aan te houden en rugzakjes op hun buik te dragen om schade aan het huis te voorkomen.

Garance Reus-Deelder
zakelijk directeur Anne Frank Stichting

Onbekende teksten uit dagboek Anne Frank ontsloten

De Anne Frank Stichting presenteert op 15 mei, samen met het Huygens Instituut voor Nederlandse Geschiedenis en het NIOD Instituut voor Oorlogs-, Holocaust- en Genocidestudies, de tekst onder twee afgeplakte pagina's uit het eerste, rood-geruite dagboek van Anne Frank.

Dagboek

Anne Frank is dertien jaar als zij op 6 juli 1942 moet onderduiken voor de nazi's. Ze neemt haar rood-geruite dagboek mee, dat zij kort daarvoor voor haar verjaardag heeft gekregen. Gedurende de onderduik schrijft Anne in haar dagboek. Ze herleest haar dagboek aantekeningen, brengt verbeteringen aan en krast woorden en zinnen door. In haar eerste, het rood-geruite dagboek zijn twee hele pagina's afgeplakt met bruin gompapier.

Afgeplakte pagina's

Tijdens een regulier onderzoek naar de conditie van de dagboeken van Anne Frank in 2016 worden ook de afgeplakte pagina's gefotografeerd. Dankzij fotobewerkingstechnieken kan de tekst worden ontcijferd. De teksten die voor het eerst openbaar zijn gemaakt, staan niet op zichzelf. Ze maken deel uit van de dagboek aantekeningen waarmee Anne Frank op 12 juni 1942 is begonnen. De ontsloten teksten worden meegenomen in het wetenschappelijk onderzoek dat de Anne Frank Stichting sinds 2010 samen met het Huygens ING verricht naar de dagboeken van Anne Frank en haar ontwikkeling als schrijfster.

Gezien het grote publieke en wetenschappelijke belang hebben wij samen met het NIOD en het Huygens Instituut besloten deze teksten openbaar te maken en te delen met de wereld. Ze brengen ons nog dichterbij het meisje en de schrijfster Anne Frank.

Ronald Leopold
algemeen directeur Anne Frank Stichting

Stories that Move

De Anne Frank Stichting en partners in zes Europese landen hebben samen een meertalige online toolbox voor scholen ontwikkeld om discriminatie, racisme en antisemitisme in de klas bespreekbaar te maken. De toolbox wordt gratis aangeboden. Op 28 juni is de lancering in Berlijn.

Digitale gereedschapskist

Stories that Move is een digitale gereedschapskist waarmee docenten verschillende vormen van discriminatie en racisme in de klas kunnen bespreken. Op basis van 27 persoonlijke verhalen van leeftijdsgenoten leren jongeren kritisch na te denken over diversiteit en discriminatie en over hun eigen positie en keuzes. Daarnaast biedt de toolbox vijf leertrajecten met online en offline materiaal waarin wordt gekeken naar: identiteit en vooroordelen, alledaagse situaties van discriminatie, persoonlijke verhalen, geschiedenis, berichtgeving in de media en het nemen van actie.

Het lijkt belangrijker dan ooit om discriminatie te bespreken en te begrijpen - in het heden en verleden - en een online toolbox te hebben om onze studenten te begeleiden naar zowel empathie als empowerment.

Shannon Hancock
docent International School of Amsterdam

Meertalig

De innovatieve toolbox is beschikbaar in het Engels, Nederlands, Duits, Hongaars, Pools, Slowaaks en Oekraïens en bevat persoonlijke filmfragmenten van jongeren over de invloed van haat zaaien, uitsluiting en discriminatie, vroeger en nu.

In het kader van de herdenking van de Kristallnacht en het 70-jarig bestaan van de Universele Verklaring van de Rechten van de Mens, geeft Karen Polak op 2 november een workshop over Stories that Move in het hoofdkwartier van de Verenigde Naties in New York. Stories that Move is bekroond met de Comenius EduMedia-medaille van 2018 voor excellent lesmateriaal.

Museum

In het museum, in onze publicaties en in onze (online) tentoonstellingen presenteren we het levensverhaal van Anne Frank in de context van de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog.

Museumbezoek

Het Anne Frank Huis is de plek waar het levensverhaal van Anne Frank op authentieke en betrouwbare wijze gepresenteerd wordt. Jaarlijks ontvangen we meer dan 1.2 miljoen bezoekers vanuit de hele wereld. Het Anne Frank Huis verwelkomt 1.225.976 bezoekers in 2018. Een hoog aantal gelet op de vernieuwingswerkzaamheden die in het museum plaatsvonden.

De interesse voor een bezoek aan het Anne Frank Huis is onverminderd groot. Dat verheugt ons en stemt ons hoopvol. De helft van onze bezoekers is jonger dan 30 jaar. Vooral voor deze jonge bezoekers hebben we in de nieuwe museale opstelling gekozen voor een chronologische opzet met meer historische context.

Ronald Leopold
algemeen directeur Anne Frank Stichting

Online tickets

Het Anne Frank Huis is overgegaan op 100% online kaartverkoop gekoppeld aan een tijdslot. De beroemde rij is voorbij. Bezoekers kunnen via de website een kaartje kopen. Wel raden we mensen aan om tijdig een kaartje te kopen: 80% van de kaartjes komt twee maanden van tevoren beschikbaar, 20% op de dag zelf.

Educatieve programma's

Veel schoolgroepen uit binnen- en buitenland bezoeken het Anne Frank Huis. 1.023 groepen uit het basisonderwijs, voortgezet onderwijs, pabo en mbo volgen in 2018 een educatief programma, in het Nederlands, Engels of Duits. Museumbezoekers kunnen een inleidende programma boeken, voorafgaand aan hun museumbezoek. In 2018 zijn er 3.077 inleidende programma's gegeven. In de loop van 2018 worden de drie nieuwe groepenzalen in gebruik genomen.

Museumnacht

Op de eerste zaterdag van november is de jaarlijkse Amsterdamse Museumnacht. Het Anne Frank Huis doet weer mee. Tot in de late uurtjes is het museum open met een speciaal programma. Medewerkers geven presentaties over Annes plaatjeswand. Anne verzamelde plaatjes van filmsterren, koningshuizen en kunst. Ze knipte de plaatjes uit tijdschriften zoals de Libelle en plakte haar muren ermee vol. In korte presentaties leren bezoekers meer over Annes idolen en interesses en haar ontwikkeling tijdens de onderduik in het Achterhuis.

Bezoek President Barack Obama

Op 29 september bezoekt President Barack Obama het Anne Frank Huis. In ons gastenboek schrijft hij: 'The story, and voice, of one young girl reminds us of both the terrible cruelty that we are capable of, but more important, the resilience and beauty of the human spirit. May this place serve as a reminder to all of us to combat anti-Semitism, racism, and discrimination in all its forms.'

Vluchtelingen op bezoek

In augustus ontvangt het Anne Frank Huis een groep van 16 vluchtelingen; trainees van de gemeente Amsterdam. De onderduikplek en het verhaal van Anne Frank raakt hen en doet hen denken aan hun oorlogstijd. We vragen wat gelijke rechten, vrijheid en democratie voor hen betekenen. Twee reacties: 'Ik ervaar deze drie nu voor het eerst van mijn leven.' En: 'Gelijke rechten, vrijheid en democratie zouden vanzelfsprekend moeten zijn, maar dat zijn ze helaas niet.'

Amsterdammers

Amsterdammers geven in november in groten getale gehoor aan de oproep om het vernieuwde Anne Frank Huis te bezoeken. In mum van tijd zijn de 2.000 gratis tickets, verdeeld over twee avonden, vergeven. Voor de Amsterdammers die misgrijpen worden er twee extra avonden georganiseerd. We krijgen waardering en lof voor de speciale avonden en voor de nieuwe museumcatalogus, die bezoekers na afloop meekrijgen.

Vandaag heb ik in de avond het vernieuwde museum bezocht, samen met mijn zus. Wij wonen allebei in Amsterdam. Ik wil mijn dank uitspreken voor de mogelijkheid het vernieuwde museum te bezoeken en het prachtige boek te ontvangen. Ik was onder de indruk van de vernieuwing en het gebaar.

Bezoeker speciale avond voor Amsterdammers

Collectie

Veel persoonlijke documenten en voorwerpen van de familie Frank, de andere onderduikers en de helpers zijn bewaard gebleven. Deze objecten maken deel uit van de museale collectie van het Anne Frank Huis.

Dagboeken in nieuwe vitrines

We vinden het belangrijk dat onze bezoekers Anne Franks originele dagboekgeschriften kunnen zien op de plek waar zij die schreef. Onderdeel van de vernieuwing van het Anne Frank Huis is ook een nieuwe dagboekzaal met nieuwe dagboekvitrines. Samen met experts uit binnen- en buitenland is gezocht naar de beste oplossing om de kwetsbare originelen optimaal te beschermen tegen trillingen, klimaatschommelingen en licht. Het resultaat is een unieke 'box in box' vitrine, waarmee we Annes manuscripten permanent in het museum kunnen tonen.

Onderzoek emigratiepogingen

Op 6 juli presenteren de Anne Frank Stichting en het United States Holocaust Memorial Museum hun onderzoekverslag naar de emigratiepogingen van Otto Frank naar de Verenigde Staten.

Het onderzoek brengt Otto's emigratiepogingen stap voor stap in beeld binnen de context van de (oorlogs) verwickelingen in Europa en de Verenigde Staten. Hoewel de Verenigde Staten allesbehalve een ruimhartig beleid ten aanzien van Joodse vluchtelingen hadden, wordt duidelijk dat Otto, Edith, Margot en Anne Frank niet zijn geweigerd om de Verenigde Staten binnen te komen. Door alle verwickelingen is Otto's emigratieaanvraag bij het Amerikaanse consulaat in Rotterdam nooit afgehandeld. Bureaucratie, oorlog en tijd dwarsbomen Otto's emigratiepogingen, evenals de emigratiepogingen van vele andere Joden.

Na vergeefse emigratiepogingen is onderduiken het enige wat rest om uit handen van de nazi's te blijven. Op 6 juli 1942 duikt de familie Frank onder. De familie Van Pels en Fritz Pfeffer voegen zich kort daarna bij de familie Frank in het Achterhuis. Ook hun pogingen om te emigreren mislukken.

Bruikleen Auschwitz-tentoonstelling

Auschwitz, niet lang geleden, niet ver weg, zo heet de internationale expositie die in Madrid opent en zeven jaar rondreist. De tentoonstelling bevat circa 1.150 objecten. Naast persoonlijke bezittingen, van zowel gevangenen als bewakers, bevat de tentoonstelling grote objecten, zoals een treinwagon waarin Joden op transport werden gesteld. Veel van de voorwerpen komen uit het Auschwitz-museum in Polen en het herdenkingscentrum Yad Vashem in Israël. Een deel van de objecten is afkomstig uit privébezit van overlevenden en hun familie.

De tentoonstelling bevat ook drie collectiestukken van de Anne Frank Stichting: een studieboek plantkunde van Anne Frank (dat Anne voor haar 15e en laatste verjaardag van haar ouders krijgt en waarin zij Anne Frank, 12 juni 1944, Achterhuis schrijft), een leerboek Spaans van medeonderduiker en kamergenoot Fritz Pfeffer (waarin hij Fritz Pfeffer, Amsterdam, 1941 schrijft) en het handvat waarmee de onderduikers en helpers de boekenkast voor het Achterhuis kunnen openen en sluiten.

Openstelling Annes voormalige woonhuis

Op 4 mei mogen zo'n 80 Amsterdammers een kijkje nemen in het voormalige woonhuis van de familie Frank aan het Merwedeplein. De woning biedt onderkomen aan buitenlandse schrijvers die niet vrij kunnen werken in hun eigen land. Medewerkers van de Anne Frank Stichting vertellen over Annes jaren aan het Merwedeplein, gaan in op de restauratie en inrichting van het huis en lichten de huidige bestemming van het huis als vluchtschrijvershuis toe.

De speciale openstelling is onderdeel van Open Joodse Huizen en Huizen van Verzet.

Publicaties

In onze publicaties presenteren we het levensverhaal van Anne Frank in de context van de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog.

Museumcatalogus

Bij een vernieuwd museum hoort een nieuwe museumcatalogus. Irma Boom tekende voor het ontwerp, Elias van der Plicht voor de tekst. De catalogus biedt een verdieping op een bezoek aan het Anne Frank Huis en is in acht talen verkrijgbaar in de (online) museumshop.

De museumcatalogus begint met de geboorte van Anne Frank, de emigratie van de familie Frank uit nazi-Duitsland naar Nederland en de jaren aan het Merwedeplein in Amsterdam, vertelt over de onderduik, de arrestatie en deportatie van de acht onderduikers van het Achterhuis en eindigt met de terugkeer van Otto Frank uit Auschwitz naar Amsterdam, waar hij zich sterk maakt voor de uitgave van Annes dagboek en het opstellen van de voormalige schuilplaats voor publiek.

In de catalogus zijn vijf essays van gastschrijvers opgenomen die het levensverhaal van Anne Frank in een bredere context plaatsen en ingaan op de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog in Nederland. Zo schrijft Jaap Cohen in zijn essay 'Hoe uniek was het Achterhuis?' over onderduiken in bezet Nederland.

Vorm en inhoud zijn op een bijzondere manier met elkaar verweven en de catalogus bevat veel historische foto's en kleurrijke afbeeldingen, onder meer van de ruimtes in het voor- en Achterhuis en de covers van Annes lees- en studieboeken.

Anne Frank House VR

Op Anne Franks 89e geboortedag, op 12 juni 2018, lanceren we, samen met maker Force Field VR en sponsor Oculus, de Anne Frank House VR: een virtual reality tour van Anne Franks onderduikplek. De tour geeft een bijzonder inkijkje in de onderduikplaats: alle kamers van het Achterhuis zijn ingericht zoals tijdens de onderduikperiode.

De virtual reality tour duurt circa 25 minuten en is beschikbaar in zeven talen: Nederlands, Engels, Duits, Frans, Spaans, Portugees en Hebreeuws. De Anne Frank House VR is gratis en te vinden in de Oculus app store voor Samsung Gear VR, de Oculus Go bril en de Oculus Rift.

De Anne Frank House VR wordt in het Anne Frank Huis ingezet voor bezoekers met een beperkte mobiliteit; bezoekers die de trappen niet kunnen beklimmen om het Achterhuis te zien. Daarnaast wordt de Anne Frank House VR ingezet binnen bij Anne Frank-tentoonstellingen in verschillende landen, waaronder Argentinië, Brazilië, Duitsland, Groot-Brittannië en de Verenigde Staten.

De VR tour geeft mensen over de hele wereld de mogelijkheid om Anne Franks onderduikplaats te verkennen zoals deze was van juli 1942 – augustus 1944, de ruim twee jaar dat Anne Frank in het Achterhuis zat ondergedoken en haar dagboek schreef. De tour biedt een indringende ervaring.

Ronald Leopold
algemeen directeur Anne Frank Stichting

Online

Via de portal annefrank.org en de sociale mediakanalen bereikt de Anne Frank Stichting een miljoenenpubliek over de hele wereld.

In 2018 gaat de nieuwe website online. De homepage biedt drie hoofdmenu's: alles over een bezoek aan het museum (inclusief het boeken van een ticket), het verhaal van Anne Frank en het educatieve aanbod van de Stichting.

Naast beknopte informatie bevat de website verdiepende informatie, zoals de achtergrondartikelen Duitsland 1933, van democratie naar dictatuur, Joodse emigratie(pogingen) tussen 1933 en 1942, de arrestatie van de acht onderduikers van het Achterhuis en Anne Frank van schrijfster tot icoon. Foto's en video's krijgen veel ruimte op de nieuwe website. Bijzonder zijn de video's waarin jongeren vertellen over hun ervaringen met vooroordelen en discriminatie. Ook bevat de site een volledig vernieuwde tour door het Achterhuis (gebaseerd op de Anne Frank House VR).

Educatie

Met onze educatieve programma's en producten willen we jongeren stimuleren na te denken over de maatschappelijke ontwikkelingen van toen en nu, als het gaat om vooroordelen, discriminatie, racisme en antisemitisme. Altijd vormt het levensverhaal van Anne Frank de basis.

Jongerenteam

Elk jaar kunnen jongeren tussen de 16 en 20 jaar zich opgeven voor het Jongerenteam van de Anne Frank Stichting. De jongeren krijgen een opleidingsprogramma. Zij leren over de geschiedenis van Anne Frank, de Tweede Wereldoorlog en de Jodenvervolging en gaan aan de slag met de vraag wat de betekenis is van deze geschiedenis voor vandaag. Welke lessen kunnen we leren uit de geschiedenis van Anne Frank? En hoe werken vooroordelen, stereotypen, discriminatie en antisemitisme? In workshops gaan zij met deze vragen aan de slag en ontwikkelen zij een project voor klasgenoten en andere leeftijdsgenoten. De betrokkenheid, inzet en creativiteit van de jongeren is enorm. In 2018 doorlopen 12 jongeren het opleidingsprogramma.

Ik wil meer organiseren en meer mensen over deze onderwerpen laten leren.

Deelnemer Jongerenteam, 18 jaar

Alumni Jongerenteam

Naast de 12 jongeren die deelnemen aan het Jongerenteam zijn 16 alumni voor de Anne Frank Stichting actief. Sommigen staan het huidige Jongerenteam als mentor bij, anderen organiseren een museumbezoek en educatief programma voor klasgenoten, collega's of asielzoekers/ statushouders. Alumni helpen ook met de organisatie van trainingen voor politieagenten en seminars voor docenten.

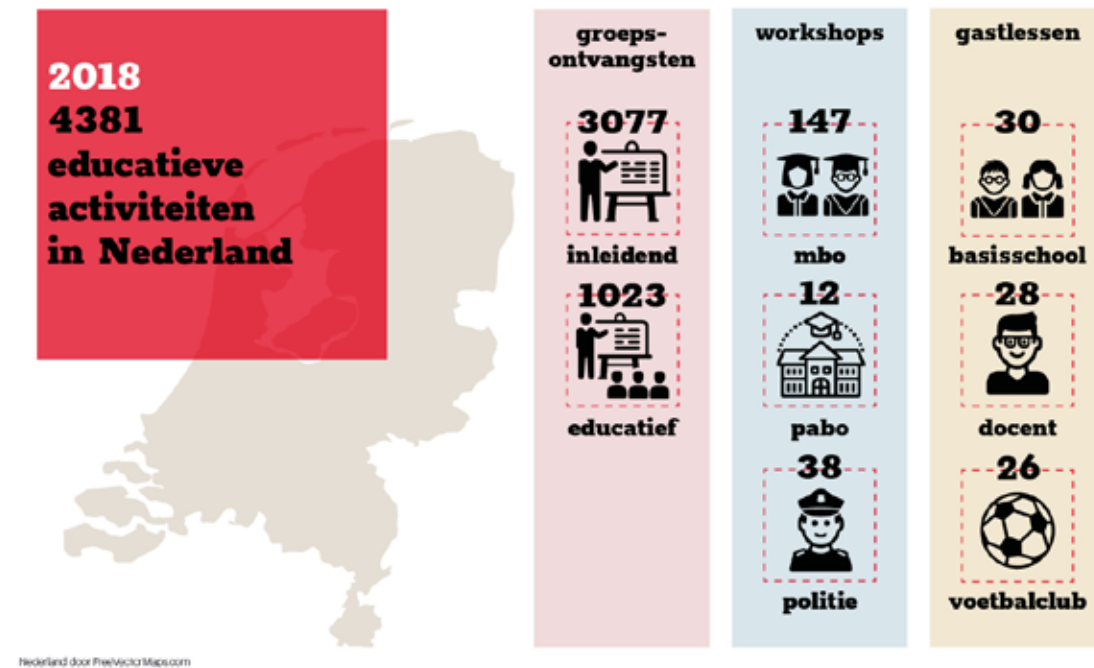
Summer School 1938.2018

Meer dan 80 jongeren uit zestien landen nemen deel aan de vijfdaagse Summer School in Berlijn. De jongeren zijn betrokken bij de wereldwijde activiteiten van de Anne Frank Stichting, het Anne Frank Zentrum en hun partners. De deelnemers komen bij elkaar om de Kristallnacht te gedenken, te reflecteren op de betekenis ervan voor vandaag en om een educatief project tegen vooroordelen en discriminatie te ontwikkelen, dat zij bij terugkeer in hun eigen land zullen uitvoeren.

Trainingen voor docenten

De Anne Frank Stichting organiseert in binnen- en buitenland workshops, trainingen en bijeenkomsten voor docenten en docenten-in-opleiding. De Stichting ondersteunt ook professionals die een rol spelen bij het bevorderen van gelijke behandeling en het bespreekbaar maken van vooroordelen en discriminatie. Er is veel belangstelling voor de training Reageren op vooroordelen en discriminatie voor docenten, waaraan vo-, mbo en museumdocenten deelnemen.

In Nederland vinden 28 docententrainingen met 824 deelnemers plaats.

Gastlessen

De Stichting verzorgt in 2018, met hulp van freelance workshopbegeleiders, gastlessen voor verschillende onderwijsinstellingen:

Mbo

147 gastlessen over burgerschap aan 2.790 mbo-studenten op ROC-instellingen in heel Nederland.

Bo

2 gastlessen over Anne Frank en de Jodenvervolging aan 300 leerlingen (groep 7/8) en 28 gastlessen over vooroordelen aan 840 leerlingen (groepen 5/6 en 7/8).

Pabo

12 gastlessen over burgerschap in het basisonderwijs aan pabo-studenten.

Partnerscholen

De Anne Frank Stichting werkt met drie scholen uit het voortgezet onderwijs aan een duurzame relatie rond de thema's vooroordelen en discriminatie: het Calvijn College in Amsterdam, het Metis Montessori College in Amsterdam en het Zuiderzee College in Zaandam.

Anne Frank Krant

Veel basisscholen bestellen jaarlijks de Anne Frank Krant voor groep 7 en 8 en gebruiken de krant in de aanloop naar 4 en 5 mei in de lessen over Anne Frank, de Jodenvervolging en de Tweede Wereldoorlog. De leerlingen zijn tussen de 10 en 12 jaar oud. De krant vormt de basis van het pakket en bestaat uit 16 pagina's vol artikelen, foto's, illustraties, citaten en doe-opdrachten.

Het thema van de krant 2018 is Leren van de geschiedenis en sluit aan bij het themajaar verzet van het Platform WO2. Basisscholen bestellen in totaal ruim 80.000 exemplaren.

Brochure Complotten in de klas

Hoe ga je als docent om met een leerling die in complotten gelooft? Wat moet je (niet) doen, wat zeg je terug? De Anne Frank Stichting en Stichting School & Veiligheid hebben gezamenlijk een brochure gemaakt voor docenten voortgezet onderwijs en middelbaar beroepsonderwijs met informatie en praktische tips rond het thema complot denken.

In het intro geven de makers aan: 'Neem leerlingen die in complotten geloven serieus. Weerleggen of onderuithalen van een complot met alleen feitelijke informatie werkt niet. Wat wel werkt, is samen met de leerlingen op zoek gaan naar wat waar is. Wees daarbij open en nieuwsgierig. Hoe je dat doet, lees je uitgebreid in de download Complotten in de klas.'

Theater voor vmbo

De interactieve theatervoorstelling Back to Back, ontwikkeld in samenwerking met Theatergezelschap DEGASTEN, laat leerlingen binnen het vmbo nadenken over identiteit en diversiteit. Back to Back bestaat uit een theatervoorstelling en drie lessen. De acteurs laten leerlingen zien dat je, ondanks uiteenlopende verhalen en achtergronden, met elkaar verbonden bent. In 2018 bereikt Back to Back ruim 9.000 leerlingen.

Voor docenten is er een trainingsdag, samen met de acteurs. De training helpt docenten om gesprekken met leerlingen te faciliteren, die na afloop van de theatervoorstelling Back to Back plaatsvinden. Deze gesprekken zijn niet altijd even makkelijk, maar wél van groot belang.

Trainingen voor politie

Het tegengaan van discriminatie in de samenleving behoeft voortdurend aandacht. Dit vereist een actieve opstelling, ook van professionals zoals de politie. Wat zijn de mogelijkheden om discriminatie aan te pakken? Wat is de rol van de politie daarbij? Deze thema's vormen in 2018 de basis voor 38 trainingen en studiedagen die we speciaal voor politieagenten, 590 in 2018, organiseren. In de nieuwe brochure Activiteiten voor de politie wordt het educatieve aanbod overzichtelijk op een rijtje gezet. De Stichting richt een Anne Frank Huis Politieteam op, waaraan 10 teamchefs uit verschillende regio's deelnemen. Zij volgen een intensief traject over de thema's diversiteit, discriminatie en gelijke behandeling en krijgen handvatten voor het begeleiden van groeps gesprekken over deze thema's.

Fair Play

De serious game Fair Play laat jongeren op een educatieve en speelse manier nadenken over verschillende vormen van vooroordelen en discriminatie binnen en buiten het voetbalveld. Hoe reageren zij op herkenbare situaties? De voetbalgame vormt de basis van de Fair Playworkshops die de Stichting samen met professionele voetbalclubs uitvoert. De clubs dragen zo hun maatschappelijke steentje bij. In 2018 zijn er 26 workshops voor jongeren gegeven in samenwerking met Ajax, NAC, Excelsior, FC Utrecht en Willem II.

Fancoachproject

Naast Fair Play voor jongeren is er het Fancoachproject voor voetbalsupporters. Dit project richt zich op het bestrijden van antisemitische spreekkoren in en rond de voetbalstadions. Volgens de supporters heeft het niets met antisemitisme te maken en zijn het gewoonweg liedjes tegen Ajax-supporters, die de geuzennaam 'Superjoden' gebruiken. Deze supporters gaan voorbij aan wat de spreekkoren met mensen doen, in het bijzonder bij Joodse supporters van dezelfde club. Het Fancoachproject beoogt om de betreffende fans dat te laten inzien.

De voetbalclubs Feyenoord en FC Utrecht werken samen met de Stichting. Voetbalsupporters bezoeken verschillende oorlogslocaties en Holocaustmonumenten in hun stad en maken kennis met Joodse supporters van hun eigen club, die hun persoonlijke verhaal delen. 'We vinden elkaar vinden in de liefde voor onze club, maar de teksten die jullie zingen doen verschrikkelijk veel pijn', zeggen ze. 'Daarmee laten jullie ons herbeleven dat onze halve familie vergast is.' Dat maakt indruk. Supporters merken wat ze aanrichten bij medesupporters. En dat het roepen van antisemitische teksten niet kan samengaan met de loyaliteit aan hun club en hun stad.

Zevende monitorrapportage

De Zevende rapportage racisme, antisemitisme en extreemrechts geweld in Nederland telt 3.486 incidenten in 2017 op het gebied van racisme, antisemitisme en extreemrechts geweld in Nederland (4.038 incidenten in 2016). In opdracht van de Anne Frank Stichting verricht het Verwey-Jonker Instituut kwantitatief onderzoek naar meldingen over deze thema's in het registratiesysteem van de politie. Over de hele linie is een afname van racistische incidenten te zien. Ook het totale aantal incidenten met een antisemitisch karakter is afgenomen, met uitzondering van intentioneel antisemitische incidenten. Wel is er bij alle vormen van incidenten een toename in ernst. Ook opvallend is de toenemende ruimte voor extreemrechts gedachtegoed in samenleving en politiek.

Ideeën van extreemrechtse groepen lijken steeds meer ontdaan te zijn van de erfenis van het nationaalsocialisme in de Tweede Wereldoorlog en vaker gezien te worden als willekeurig welke andere politieke mening.

aldus de onderzoekers

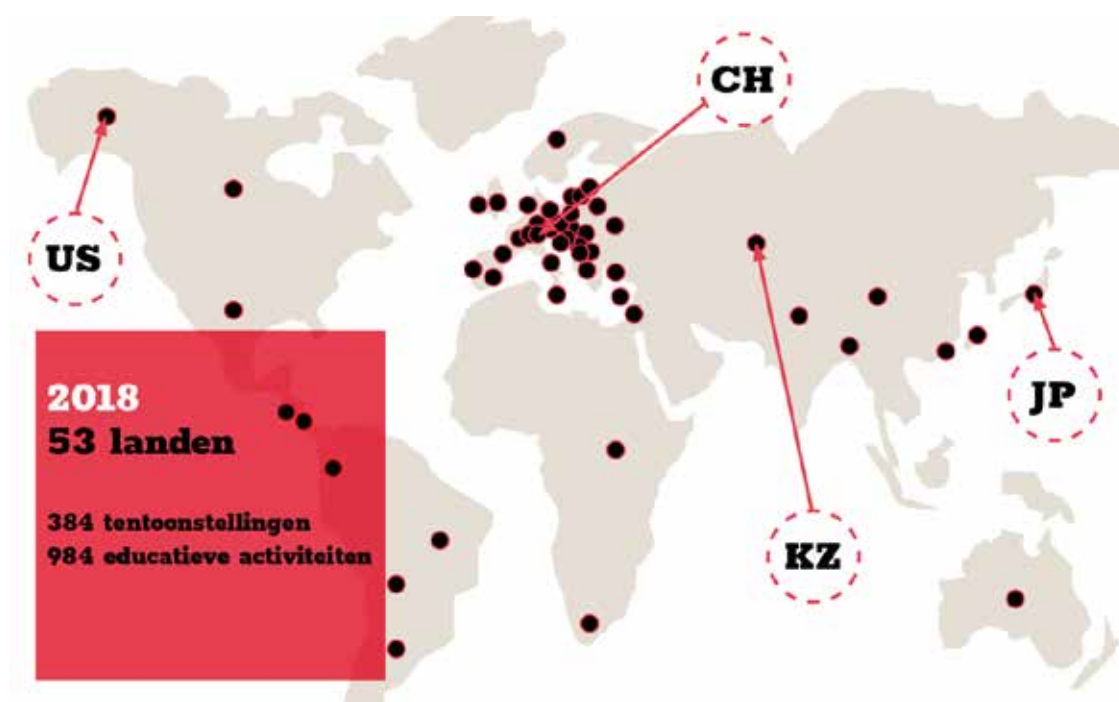

Reizende tentoonstellingen

De internationaal reizende tentoonstelling Anne Frank – een geschiedenis voor vandaag is sinds 1996 in meer dan 3.500 plaatsen in 77 landen te zien. De tentoonstelling Laat me mezelf zijn – Het levensverhaal van Anne Frank reist sinds 2015 de wereld rond en is 614 keer in 18 landen te zien.

De Anne Frank Stichting traint jongeren om leeftijdsgenoten door de tentoonstelling rond te leiden.

De jongeren leren over de inhoud en achtergronden van de tentoonstelling, hoe ze de informatie het beste kunnen overdragen en hoe ze actuele maatschappelijke ontwikkelingen aan de orde kunnen stellen. Deze vorm, bekend als peer education, zorgt voor grote betrokkenheid onder de jongeren die de tentoonstelling bezoeken.

Zwitserland (CH)

Ter gelegenheid van Holocaust Herdenkingsdag is de tentoonstelling Let Me Be Myself - The Life Story of Anne Frank in het Palais des Nations van de Verenigde Naties in Genève te zien. Twintig lokale jongeren krijgen een training en leiden leeftijdsgenoten en andere bezoekers rond. Bij de opening spreekt Garance Reus-Deelder, zakelijk directeur van de Anne Frank Stichting.

We zijn enorm trots op deze betrokken groep 'peer guides' die het afgelopen weekend zijn opgeleid en die u na deze openingsceremonie zullen rondleiden door de tentoonstelling, en hiermee Otto's droom verwezelijken.

Garance Reus-Deelder
zakelijk directeur Anne Frank Stichting

Kazachstan (KZ)

Sinds 2016 is de reizende Anne Frank-tentoonstelling te zien in Kazachstan. De achtste stad waar de tentoonstelling is te zien is Uralsk. 26 studenten van scholen en hogescholen worden opgeleid tot peerguide om hun medescholieren rond te leiden. De tentoonstelling trekt in een maand tijd 2.000 bezoekers.

Alaska (US)

In oktober geven medewerkers van de Anne Frank Stichting een training tot peerguide aan ruim 60 studenten van verschillende middelbare scholen in Anchorage en Fairbanks in Alaska. De training wordt deels georganiseerd door het Nederlandse consulaat in San Francisco en de Nederlandse Honorair Consul in Alaska.

Japan (JP)

In oktober is er een speciale opening van de tentoonstelling Anne Frank - Een geschiedenis voor vandaag in Kyoto. Het is de 100ste keer dat de tentoonstelling wordt getoond, als onderdeel van een educatieve tournee die in december 2009 in Tokio van start ging. De tentoonstelling heeft door heel Japan gereisd en was te zien bij universiteiten, lerarenopleidingen, middelbare scholen en bibliotheken in verschillende steden.

Organisatie

In samenwerking met Otto Frank wordt op 3 mei 1957 de Anne Frank Stichting opgericht, met als doel de onderduikplek van Anne Frank te beheren en open te stellen voor het publiek en Annes levensverhaal wereldwijd onder de aandacht te brengen.

Missie Anne Frank Stichting

De Anne Frank Stichting is een onafhankelijke organisatie die de plek beheert waar Anne Frank tijdens de Tweede Wereldoorlog was ondergedoken en waar zij haar dagboek schreef. De Stichting brengt haar levensverhaal wereldwijd onder de aandacht, ter bezinning op de gevaren van antisemitisme, racisme en discriminatie, en het belang van vrijheid, gelijke rechten en democratie.

Wat is gebeurd, kunnen we niet meer veranderen. Het enige dat we kunnen doen is van het verleden leren en beseffen wat discriminatie en vervolging van onschuldige mensen betekenen.

Otto Frank, 1970

Speerpunten in 2018

2018 staat in het teken van de vernieuwing van het Anne Frank Huis: de oplevering van een vernieuwd entreegebied, educatieve ruimten, dagboekzaal en museale route. Ook staat 2018 in het teken van een volledig vernieuwd digitaal landschap met een nieuwe website als middelpunt.

We zien dat de algemene kennis over de Tweede Wereldoorlog en Jodenvervolging onder jongeren afneemt. We geven daarom meer aandacht aan de historische achtergronden van het levensverhaal van Anne Frank, in het museum en op onze website. Kennis van die achtergronden is ook nodig om de betekenis van Anne Franks levensverhaal voor het heden te kunnen duiden. Ook is er extra aandacht voor ons educatieve aanbod rond antisemitisme.

Onze primaire doelgroepen zijn multiplicatoren: docenten, docenten in opleiding, coaches van voetbalclubs, peer educators en politieagenten.

Organisatie

De directie is verantwoordelijk voor het bestuur van de Anne Frank Stichting. Zij wordt benoemd door de Raad van Toezicht.

Toezicht en advies

De Raad van Toezicht houdt toezicht op het beleid van de directie en staat haar met raad terzijde. De Raad van Advies adviseert de Raad van Toezicht over vraagstukken die bepalend zijn voor de identiteit van de Stichting.

Partners

In Argentinië, Duitsland, Groot-Brittannië, Oostenrijk en de Verenigde Staten werkt de Anne Frank Stichting samen met vaste partnerorganisaties. Zij organiseren reizende Anne Frank-tentoonstellingen en (bijbehorende) educatieve activiteiten in hun land.

Beloningsbeleid

De Anne Frank Stichting hanteert een eigen arbeidsvoorwaardenregeling en volgt in principe de loonontwikkelingen van de cao Museum. De directie wordt beloond binnen de kaders van de Code Cultural Governance. De Raad van Toezicht en Raad van Advies zijn onbezoldigd.

Ondernemingsraad

De ondernemingsraad (OR) behartigt de belangen van de organisatie en de medewerkers van de Anne Frank Stichting en praat mee over voorgenomen organisatieontwikkelingen. In 2018 komen tal van punten langs, van grote (verbouwing museum) tot kleinere (maaltijdvergoeding). De OR bestaat uit vijf personen; meer informatie over de activiteiten van de OR is te vinden in het OR-jaarverslag.

Financiën

De Anne Frank Stichting ontvangt geen structurele overheidssubsidie voor het museum en is voor haar inkomsten grotendeels afhankelijk van het museumbezoek.

Voor de financiering van grote museale vernieuwingen en educatieve projecten in binnen- en buitenland is de Stichting aangewezen op fondsen, donateurs en subsidiënten als de Europese Unie en de Nederlandse overheid.

BankGiro Loterij

Sinds 2007 is de Anne Frank Stichting beneficiënt van de BankGiro Loterij, de cultuurloterij van Nederland. De Stichting ontvangt jaarlijks een vast bedrag van €200.000. In 2018 ontvangen we € 61.233 extra, met dank aan de BGL-deelnemers die aangeven dat zij voor de Anne Frank Stichting willen meespelen.

Op 22 november 2018 opent Z.M. Koning Willem-Alexander het vernieuwde Anne Frank Huis. De museale vernieuwing is mede mogelijk gemaakt dankzij de extra bijdrage van € 910.000 die de Stichting in 2015 van de BankGiro Loterij heeft ontvangen.

Voorbeelden van projectondersteuning

- Het BPD Cultuurfonds geeft een bijdrage aan de nieuwe dagboekzaal en de nieuwe dagboekvitrines.
- Het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) geeft, als eigenaar van de geschriften van Anne Frank, eveneens een bijdrage aan de nieuwe dagboekvitrines.

- Het Mondriaan Fonds financiert de nieuwe publiekspresentatie in het museum van de geschriften van Anne Frank en ondersteunt de ontwikkeling van nieuwe veiligheidsprocedures als gevolg van de museale vernieuwing.
- De Duitse Stiftung Erinnerung, Verantwortung, Zukunft (EVZ) steunt de ontwikkeling van de Europese online learning tool over racisme, antisemitisme en de discriminatie van Roma en Sinti, Moslims en LHBT'ers.
- Ook de Europese Commissie steunt door haar Erasmus+ programma de ontwikkeling van de online learning tool voor docenten om racisme, antisemitisme en andere vormen van discriminatie in de klas bespreekbaar te maken.
- Het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport (VWS) ondersteunt de ontwikkeling van educatieve projecten in Nederland. Daarnaast maakt VWS het mogelijk dat een vertegenwoordiger van de Anne Frank Stichting deelneemt in de International Holocaust Remembrance Alliance (IHRA).

Jaarrekening 2018

Balans per 31 december 2018

(na resultaatbestemming)	31.12.2018	31.12.2017
	€	€
Actief		
Vaste activa		
Immateriële vaste activa	454.712	0
Vooruitbetalingen	<u>0</u>	<u>82.040</u>
	454.712	82.040
Materiële vaste activa		
Verbouwingen	331.333	54.168
Inventaris	416.724	494.229
Machines en installaties	63.270	97.781
Vooruitbetalingen vernieuwing museale route	0	185.216
Vooruitbetalingen museumcafé	<u>0</u>	<u>101.356</u>
	811.327	932.750
Vlottende activa		
Vorraden	638.722	483.064
Vorderingen	427.163	776.672
Overlopende activa	471.265	328.349
Liquide middelen	<u>3.176.853</u>	<u>3.479.605</u>
	4.714.003	5.067.690
	<u>5.980.042</u>	<u>6.082.480</u>

(na resultaatbestemming)	<u>31.12.2018</u>	<u>31.12.2017</u>
	€	€
Passief		
Eigen vermogen		
Overige reserves	2.418.174	2.243.631
Bestemmingsreserves	<u>405.000</u>	<u>405.555</u>
	2.823.174	2.649.186
Voorzieningen	27.428	23.976
Kortlopende schulden en overlopende passiva		
Crediteuren	908.035	861.564
Loonbelasting, premies sociale verzekeringen en pensioenen	295.252	315.319
Pensioenen	11.846	
Nog te besteden subsidies en projectbijdragen	0	829.800
Overlopende passiva	1.914.307	1.402.635
	<u>3.129.440</u>	<u>3.409.318</u>
	<u><u>5.980.042</u></u>	<u><u>6.082.480</u></u>

Staat van baten en lasten 2018

	Werkelijke cijfers 2018	Begroting 2018	Werkelijke cijfers 2017
	€	€	€
Baten			
Entreegelden	11.213.419	11.010.000	10.424.490
Baten uit levering producten en/of diensten	2.062.675	2.065.360	2.299.493
Instellingssubsidie VWS	242.065	237.000	252.735
Opbrengsten projecten en activiteiten	2.457.352	2.002.000	1.536.072
Overige baten	<u>111.223</u>	<u>100.000</u>	<u>120.000</u>
Totaal	<u><u>16.086.734</u></u>	<u><u>15.414.360</u></u>	<u><u>14.632.790</u></u>
Lasten			
Inkoopwaarde geleverde producten	905.661	894.360	995.876
Personeelskosten	6.812.374	6.562.000	6.280.543
Afschrijving vaste activa	244.422	270.000	252.036
Kosten projecten en activiteiten	4.135.938	3.997.899	3.729.363
Overige lasten	<u>3.814.547</u>	<u>3.186.500</u>	<u>3.301.822</u>
Totaal	<u><u>15.912.942</u></u>	<u><u>14.910.759</u></u>	<u><u>14.559.640</u></u>
Bedrijfsresultaat	173.792	503.601	73.150
Financiële baten	<u>196</u>	<u>1.500</u>	<u>1.948</u>
Resultaat uit gewone bedrijfs- uitoefening voor belastingen	173.988	505.101	75.098
Bijzondere lasten	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>50.098</u>
Resultaat voor belastingen	173.988	505.101	25.000
Belastingen	<u>0</u>	<u>0</u>	<u>0</u>
Resultaat na belastingen (voor resultaat bestemming)	173.988	505.101	25.000

Staat van baten en lasten 2018

	Werkelijke cijfers 2018	Begroting 2018	Werkelijke cijfers 2017
	€	€	€
Voorstel resultaatbestemming:			
Resultaat na belastingen (voor resultaat bestemming)	173.988	505.101	25.000
Toevoeging / Onttrekking bestemmingsreserve Aankoop collecties	0	0	300.000
Onttrekking bestemmingsreserve Bedrijfsvoering tijdens de museale vernieuwing	130.555	130.555	0
Toevoeging bestemmingsreserve ICT kosten editiewetenschappelijk onderzoek	-/-130.000	0	0
Toevoeging bestemmingsreserve Herdenkingsjaar 2020	0	0	-/-100.000
Toevoeging bestemmingsreserve Stichting VS	0	0	-/-100.000
Toevoeging bestemmingsreserve ontwikkel- en aanloopkosten nieuwe publicaties	0	0	-/-75.000
Toevoeging Overige reserves	<u>-/-174.543</u>	<u> </u>	<u>-/-50.000</u>
Resultaat na bestemming	0	635.656	0

